

ОСТАННЯ НАУКОВА РОБОТА ВІКТОРА ЛЬВОВИЧА КІРПІЧОВА

Радогуз С. А.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Віктор Львович Кірпічов, будучи високоерудованою особистістю та талановитим ученим, за свого життя виконав значну кількість робіт, присвячених найрізноманітнішим науковим проблемам. Досить лише поглянути на назви, щоб це зрозуміти: «Зайві невідомі в будівній механіці», «Про найбільш вигідні розміри коромисла терезів», «Використання теореми лорда Рейлея у питаннях будівничої механіки», «Оптичне вивчення деформацій» тощо. Проте більшу частину своєї наукової творчості присвятив темі опору матеріалів. Так свій однойменний навчальний курс він розробляв більше 25 років, доки перша частина побачила світ (1898 р.).

Першою науковою працею молодого науковця стало створення у 1869 – 1970 рр., під керівництвом А. В. Гадолина, методики випробування сталі, для визначення її механічних властивостей. Подібна методика стала вкрай необхідною у зв'язку із винайденням Д. К. Черновим нового способу обробки сталі. Цю розробку високо оцінили в Російському технічному товаристві. Так на загальному зібранні 22 квітня 1870 р. відмічали: «... дослідження ці... без сумніву будуть названі класичними». Тому ще більш символічним є те, що свою останню наукову роботу В. Л. Кірпічова присвятив суміжній темі. Закінчену всього лише за кілька днів до смерті працю автор назвав «Про втоми металів (...у зв'язку з їх кристалічною будовою)».

Науковець вже не встиг побачити її у надрукованому вигляді. Будучи вкрай вимогливим до своєї роботи, він ніяк не віддавав ту до друку, бажаючи провести на додачу ще кілька дослідів. Проте коли вже після смерті Віктора Львовича інші вчені (А. М. Драгомиров та М. М. Давиденко) поглянули на рукопис, то були здивовані її глибині та завершеності. Будь-які виправлення чи доповнення на їхню думку взагалі були непотрібними. Навіть назва роботи виявилася «надто скромною» і не охоплювала всього її змісту. Більш того, у сьогоденні проблема втоми металів стала окремою науковою галуззю металознавства. В. Л. Кірпічов же в певній мірі став її основоположником, виявивши зв'язок втоми металів та їхньою кристалічною будовою. З одного боку, він лише зробив узагальнювальну роботу, звівши докупи всі наукові відомості, стосовно даної проблеми. Проте, науковець не обмежився лише цим, надавши низку рекомендацій для відновлення утрачених металом властивостей. А головним є те, що цією роботою Віктор Львович перед самою смертю поставив перед науковою громадськістю питання, які лягли в основу подальших досліджень у машинобудуванні.